

**ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя
Стефаника»**

Кафедра теоретичної і прикладної економіки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-педагогічної роботи
Михайлишин Г.Й.

“ _____ ” _____ 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТОВАРОЗНАВСТВО

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Освітня програма Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Спеціальність 076 "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність"

Галузь знань 07 "Управління та адміністрування"

Івано-Франківськ – 2020 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Товарознавство» для студентів, які навчаються за освітньою програмою Підприємництво, торгівля та біржова діяльність, Галузь знань 07 "Управління та адміністрування" Спеціальність 076 "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність" для здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. - 2020 р. - 21 с.

Розробник:

Ціжма Юрій Іванович,

кандидат економічних наук,

доцент кафедри теоретичної і прикладної економіки

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри теоретичної і прикладної економіки

Протокол від “27” серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри теоретичної і прикладної економіки

_____ (Пилипів Н.І.)
(підпис) (прізвище та ініціали)
“ ____ ” _____ 2020 року

Схвалено Науково-методичною радою економічного факультету.

Протокол від “27” серпня 2020 року № 1

“ ____ ” _____ 2020 р.

Голова _____ (Гнатюк Т.М.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Примітки:

1. Програма нормативної навчальної дисципліни визначає місце і значення навчальної дисципліни, її загальний зміст та вимоги до знань і вмінь. Програма нормативної навчальної дисципліни є складовою державного стандарту вищої освіти. Програма вибіркової навчальної дисципліни розробляється вищим навчальним закладом.

2. Програма навчальної дисципліни розробляється на основі освітньо-професійної програми.

1. Опис навчальної дисципліни «Товарознавство»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – <u>3</u>	Галузь знань 07 "Управління та адміністрування" Спеціальність 076 "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність"	Нормативна Обов'язкова	
Модулів – <u>3</u>	Освітньо-професійна програма Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	Рік підготовки:	
Змістових модулів – <u>3</u>		3-й	3-й
Індивідуальне завдання - презентація		Семестр	
Загальна кількість годин – <u>90</u>		6-й	6-й
Тижневих годин для денної форми навчання: 6 год., з них: аудиторних – 3 год., самостійної роботи студента – 3 год.	Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)	Лекції	
		20 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	8 год.
		Самостійна робота	
		50 год.	72 год.
		Індивідуальні завдання: 10 год.	
		Вид контролю: екзамен	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 46 / 44

для заочної форми навчання – 14 / 76

2. Мета та завдання навчальної дисципліни «Товарознавство»

Метою викладання навчальної дисципліни «Товарознавство» є вивчення споживчих властивостей товарів, а так само всіх тих змін, які відбуваються в товарі на всіх етапах його руху.

Основними **цілями** вивчення дисципліни є теоретична й практична підготовка студентів щодо організації процесу товарознавства.

Відповідно до вимог освітньої програми студенти повинні:

знати

теоретичний зміст і терміни, використовувані у товарознавстві;

нормативно-правову базу організації товарознавства на підприємстві;

товарознавчі характеристики та властивості товарів;

зміну властивостей та характеристик товарів впродовж їх життєвого циклу;

принципи класифікації і кодування товарів;

підходи до визначення асортименту і номенклатури товарів;

принципи управління асортиментом і номенклатурою товарів;;

товарознавство пакувальних матеріалів і тари;

особливості упакування продовольчих товарів та окремих груп непродовольчих товарів;

показники й методи оцінки якості товарів;

особливості приймання й відпуску, зберігання і транспортування специфічних видів продукції;

стандартизацію, сертифікацію, кодування усіх груп товарів.

уміти:

застосовувати набуті теоретичні і практичні знання для вирішення конкретних професійних задач фахівця з товарознавства;

користуватися нормативно-правовою базою організації товарознавства на підприємстві;

визначати класифікацію та кодування товарів;

виконувати приймання товарів за якістю та кількістю;

організувати складську обробку і транспортування різних товарів відповідно до їх товарознавчих характеристик.

Після вивчення початкової дисципліни студент повинен оволодіти такими **комунікаціями:**

здатність оцінювати якість й кількість товарів та їх забезпечення при просуванні на ринку;

здатність забезпечувати якість і кількість товарів на різних етапах їх технологічного циклу шляхом формування обліку формуючих і регулювання зберігаючих чинників.

Вивчаючи навчальну дисципліну студент набуває **автономності та відповідальності**, що проявляється у наступному:

здатність виявляти градації якості і дефектів товарів, причини їх виникнення і заходи щодо попередження реалізації неякісних товарів;

здатність до формування системного товарознавчого мислення при вивченні товарів на всіх стадіях та етапах їх просування від виробника до споживача

Перелік програмових компетентностей та результатів навчання, які повинні бути сформовані у студентів в процесі вивчення навчальної дисципліни:

Інтегральна компетентність

ІК 1. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких,

торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК 5. Здатність визначати та оцінювати характеристики товарів і послуг в підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності.

Результати навчання:

ПРН 5. Організувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

ПРН 15. Оцінювати характеристики товарів і послуг у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності за допомогою сучасних методів.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи товарознавства.

Змістовий модуль 2. Сутність та особливості товарознавства споживчих товарів.

Змістовий модуль 3. Стандартизація, сертифікація та фальсифікація товарів.

Пререквізити. Теоретичною базою вивчення дисципліни є попередні навчальні дисципліни: «Вступ до спеціальності», «Економіка соціально-трудових відносин у ПТБД», «Підприємницька діяльність», «Поведінка споживача», «Торговельна діяльність».

Постреквізити. Дисципліни, які будуть використовувати результати навчання даного курсу: «Експертна оцінка товарів і послуг», «Управління якістю товарів і послуг».

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи товарознавства.

Тема 1. Теоретичні засади товарознавства.

Товарознавство - наука про товари. Історія розвитку товарознавства.

Предмет, цілі, зміст і завдання товарознавства. Об'єкти та суб'єкти товарознавства та товарознавчої діяльності. Методи товарознавства. Теоретичні методи. Емпіричні методи. Практичні методи. Класифікація як метод товарознавства. Кодування товарів. Класифікатори. Товарознавча класифікація товарів.

Товарознавство як наукова дисципліна. Основні принципи товарознавства. Класифікація предметів та знарядь праці, її загальні правила та види. Поняття про споживчі властивості та їх класифікація.

Тема 2. Класифікація та асортимент товарів

Поняття про класифікацію та її значення. Ознаки класифікації. Системи, принципи і правила класифікації. Види класифікації товарів.

Класифікація асортименту товарів. Групи, підгрупи, види, різновиди асортименту споживчих товарів. Промисловий та торговий асортимент. Класифікаційні ознаки асортименту. Види асортименту. Показники, що формують асортимент.

Тема 3. Хімічний склад та фізичні особливості товарів

Фізичні властивості товарів. Класифікація кількісних характеристик товарів. Розмірно-масові характеристики. Теплофізичні властивості товарів. Питома теплопровідність.

Хімічні властивості товарів. Неорганічні і органічні властивості сухих товарів. Логічний ланцюг:

хімічний склад – технологія – структура – властивості виробу. Масова концентрація. Масова частка. Об'ємна частка. Молярна частка. Макроструктура, мікроструктура, мезоструктура.

Споживні властивості товарів. Номенклатура споживчих властивостей і показників. Групи споживчих властивостей товарів: функціональні, соціальні, ергономічні, естетичні, екологічні, надійності й безпеки.

Змістовий модуль 2. Сутність та особливості товарознавства споживчих товарів.

Тема 4. Сутність та особливості товарознавства продовольчих товарів

Споживні властивості харчових продуктів. Поживна цінність. Збалансоване харчування. Фізіологічна цінність продукту. Лікувально-профілактична цінність. Доброякісність продукту. Безпека (нешкідливість) продукту. Енергетична цінність продукту.

Класифікація харчових продуктів. Товарний сорт. Асортимент.

Основи зберігання продовольчих товарів. Режими зберігання продуктів.

Основи консервування. Фізичні методи консервування. Фізико-хімічні методи консервування. Біохімічні методи консервування. Хімічні методи консервування. Сульфітація.

Особливості товарознавства різноманітних продовольчих товарів

Тема 5. Сутність та особливості товарознавства непродовольчих товарів

Характеристика основних властивостей непродовольчих товарів. Якість товарів. Нормативно-технічна документація. Види НТД. Органолептична оцінка якості. Лабораторні методи оцінки якості. Водостійкість. Кислотостійкість. Лугостійкість. Відношення до дії окислювачів, поновлювачів, органічних розчинників. Відношення до дії світлопогоди. Властивості непродовольчих товарів. Термічні властивості. Акустичні властивості.

Господарчі товари. Товари з пластичних мас. Класифікація і характеристика основних видів полімерів і пластмас на їх основі. Характеристика основних видів

полімерів. Технології виробництва пластмас, способи декорування, дефекти. Скляні побутові товари. Керамічні товари. Транспортне пакування керамічних та скляних виробів. Металогосподарчі товари.

Хімічні товари, чистячі та миючі засоби, косметичні товари. Визначення хімічних побутових товарів та їх роль у побуті. Нафтопродукти та клеючі засоби. Загальна характеристика визначення нафтопродуктів. Класифікація й асортимент нафтопродуктів. Мила та товари побутової хімії. Парфумерно-косметичні товари.

Будівельні товари, сухі будівельні суміші, меблеві товари. Види будівельних товарів і їх значення. Сухі будівельні суміші. Меблеві товари.

Тема 6. Сутність та особливості товарознавства медичних товарів

Нормативна документація на готові лікарські засоби та медичні вироби. Міжнародна стандартизація. Регіональна стандартизація. Міждержавна стандартизація. Національна стандартизація.

Аспекти класифікації медичних товарів. Види класифікаторів. Цілі, завдання та вимоги класифікації. Методи класифікації.

Особливості кодування медичних товарів. Особливості розміщення штрих кодових позначок на тарі та пакуванні. Перспектива застосування QR-коду в фармації.

Товарознавчий аналіз товарів аптечного асортименту. Якість як основна категорія товарознавчого аналізу. Оцінювання якості товарів. Мета та завдання товарознавчого аналізу. Основні методи та функції аналізу. Особливості товарознавчого аналізу товарів аптечного асортименту. Товаросупровідні документи. Етапи товарознавчого аналізу медичних і фармацевтичних товарів.

Пакування та маркування медичних товарів. Основні функції пакування. Пакування та маркування медичних виробів. Асортимент споживчого пакування для медичних виробів. Маркування споживчого пакування медичних товарів. Маркування медичних інструментів. Транспортна тара. Маркування, що характеризує транспортну тару.

Змістовий модуль 3. Стандартизація, сертифікація та фальсифікація товарів.

Тема 7. Стандартизація товарів

Сутність поняття та етапи розвитку стандартизації. Етапи розвитку стандартизації. Рівні та види стандартизації. Керівний нормативний документ. Види стандартів за рівнем застосування. Методичні засади стандартизації. Схема об'єктів комплексної стандартизації. Види параметрів продукції. Національна система стандартизації України. Структура національної системи стандартизації. Органи Державної стандартизації України.

Тема 8. Сертифікація товарів

Основні поняття та положення сертифікації продукції. Порівняльна характеристика обов'язкової та добровільної сертифікації. Національні системи сертифікації. Зелена сертифікація та екологічне маркування.

Тема 9. Кодування і інформація про товар

Системи класифікації товарів. Загальнодержавна класифікація. Торгова класифікація. Учбова класифікація.

Методи класифікації товарів. Ієрархічний метод класифікації. Правила класифікації об'єктів ієрархічного методу. Фасетний метод класифікації. Особливості класифікації продовольчих товарів. Особливості класифікації непродовольчих товарів. Артикули і преїскурантні номери товарів.

Сутність та цілі кодування товарів. Правила і методи кодування товарів. Код, структура коду. Класифікатор товарів. Систематичний товарний словник. Алфавітний товарний словник. Номенклатура товарів народного споживання.

Штрихове кодування товарів у ринкових умовах. Структура штрихових кодів.

Основні класифікаційні ознаки товарів: напрями використання, призначення, фізико-хімічні властивості, сировинні, технологічні, конструкторські, рецептурні, структурні.

Види і форми товарної інформації. Вимоги до товарної інформації. Засоби товарної інформації. Інформація про товар. Основні функції інформації про споживчі властивості товарів, додаткові функції – економічна, соціальна, морально-виховна. Рівні інформаційних комунікацій. Засоби товарної інформації: маркування, технологічна інформація, нормативна документація, довідкова, навчальна та наукова література, реклама та пропаганда. Форми товарної інформації: словесна, цифрова, зображувальна, символічна, штрихова.

Види інформації про товар: основоположна, комерційна, споживча. Вимоги до інформації про товар: достовірність, доступність, достатність. Маркування товарів. Загальні та специфічні вимоги до маркування товарів. Виробниче та торговельне маркування.

Інформаційні знаки: товарні знаки, знаки відповідності або якості, компонентні знаки, експлуатаційні знаки, попереджувальні знаки, екологічні знаки.

Тема 10. Фальсифікація товарів та методи запобігання

Поняття про фальсифікацію, ідентифікацію та відповідність товарів. Історичний огляд фальсифікації продовольчих товарів. Ідентифікація товарів.

Загальні поняття про сутність, види та засоби фальсифікації товарів. Класифікація методів визначення фальсифікації товарів

Правові аспекти фальсифікації товарів та заходи щодо її попередження. Світова практика щодо контролю та поліпшення якості харчової продукції

Національна система технічного регулювання та споживчої політики України

Законодавство Європейського Парламенту та Ради ЄС у сфері якості харчової продукції та ступінь врахування його вимог в законодавчій та нормативно-правовій базі України

Наслідки виробництва, реалізації та використання фальсифікованих продуктів. Кримінально-правова відповідальність за порушення прав споживачів. Адміністративно-правова відповідальність осіб, що винні у фальсифікації. Цивільно-правова відповідальність за порушення прав споживачів

Аналіз міжнародного опиту вилучення неякісної продукції з ринку

Методи визначення фальсифікації борошна та хлібобулочних товарів. Методи визначення фальсифікації кондитерських виробів та меду

Методи визначення фальсифікації фруктово-овочевої продукції. Методи визначення фальсифікації смакових товарів. Методи визначення фальсифікації молока та молочних продуктів. Методи визначення фальсифікації харчових жирів

Методи визначення фальсифікації м'яса та м'ясних товарів. Методи визначення фальсифікації риби та рибних товарів. Методи визначення фальсифікації яєць...

4. Структура навчальної дисципліни

Тематика курсу						
Тема	кількість год.					
	Денна форма			Заочна форма		
	лек- ції	практи- чні	самостій- на робота	лек- ції	практи- чні	самостій- на робота
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи товарознавства.						
Тема 1. Теоретичні засади товарознавства.	2	2	4	-	-	7
Тема 2. Класифікація та асортимент товарів	2	2	4	2	-	7
Тема 3. Хімічний склад та фізичні особливості товарів	2	2	4	-	-	6
Змістовий модуль 2. Сутність та особливості товарознавства споживчих товарів.						
Тема 4. Сутність та особливості товарознавства продовольчих товарів	2	2	4	2	2	6
Тема 5. Сутність та особливості товарознавства непродовольчих товарів	2	2	4	2	2	6
Тема 6. Сутність та особливості товарознавства медичних товарів	2	2	4	2	-	6
Змістовий модуль 3. Стандартизація, сертифікація та фальсифікація товарів.						
Тема 7. Стандартизація товарів	2	2	4	1	1	6
Тема 8. Сертифікація товарів	2	2	4	1	1	6
Тема 9. Кодування і інформація про товар	2	2	4	-	-	6
Тема 10. Фальсифікація товарів та методи запобігання	2	2	4	-	2	6
Індивідуальне завдання	-	-	10	-	-	10
Усього годин	20	20	50	10	8	72

5. Зміст лекційного матеріалу

Денна форма навчання (ДФН)

Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи товарознавства	
Тема 1. Теоретичні засади товарознавства.	2
Тема 2. Класифікація та асортимент товарів	2
Тема 3. Хімічний склад та фізичні особливості товарів	2
Змістовий модуль 2. Сутність та особливості товарознавства споживчих товарів	
Тема 4. Сутність та особливості товарознавства продовольчих товарів	2
Тема 5. Сутність та особливості товарознавства непродовольчих товарів	2
Тема 6. Сутність та особливості товарознавства медичних товарів	2
Змістовий модуль 3. Стандартизація, сертифікація та фальсифікація товарів.	
Тема 7. Стандартизація товарів	2
Тема 8. Сертифікація товарів	2
Тема 9. Кодування і інформація про товар	2
Тема 10. Фальсифікація товарів та методи запобігання	2
Разом	20

Заочна форма навчання (ЗФН)

Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи товарознавства	
Тема 2. Класифікація та асортимент товарів	2
Змістовий модуль 2. Сутність та особливості товарознавства споживчих товарів	
Тема 4. Сутність та особливості товарознавства продовольчих товарів	2
Тема 5. Сутність та особливості товарознавства непродовольчих товарів	2
Тема 6. Сутність та особливості товарознавства медичних товарів	2
Змістовий модуль 3. Стандартизація, сертифікація та фальсифікація товарів.	
Тема 7. Стандартизація товарів	1
Тема 8. Сертифікація товарів	1
Разом	10

6. Теми семінарських занять

Денна форма навчання (ДФН)

Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи товарознавства	
Тема 1. Теоретичні засади товарознавства.	2
Тема 2. Класифікація та асортимент товарів	2
Тема 3. Хімічний склад та фізичні особливості товарів	2
Змістовий модуль 2. Сутність та особливості товарознавства споживчих товарів	
Тема 4. Сутність та особливості товарознавства продовольчих товарів	2
Тема 5. Сутність та особливості товарознавства непродовольчих товарів	2
Тема 6. Сутність та особливості товарознавства медичних товарів	2
Змістовий модуль 3. Стандартизація, сертифікація та фальсифікація товарів.	
Тема 7. Стандартизація товарів	2
Тема 8. Сертифікація товарів	2
Тема 9. Кодування і інформація про товар	2
Тема 10. Фальсифікація товарів та методи запобігання	2
Разом	20

Заочна форма навчання (ЗФН)

Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 2. Сутність та особливості товарознавства споживчих товарів	
Тема 4. Сутність та особливості товарознавства продовольчих товарів	2
Тема 5. Сутність та особливості товарознавства непродовольчих товарів	2
Змістовий модуль 3. Стандартизація, сертифікація та фальсифікація товарів	
Тема 7. Стандартизація товарів	2
Тема 8. Сертифікація товарів	2
Разом	8

7. Самостійна робота

Денна форма навчання (ДФН)

Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи товарознавства	
Тема 1. Теоретичні засади товарознавства.	4
Тема 2. Класифікація та асортимент товарів	4
Тема 3. Хімічний склад та фізичні особливості товарів	4
Змістовий модуль 2. Сутність та особливості товарознавства споживчих товарів	
Тема 4. Сутність та особливості товарознавства продовольчих товарів	4
Тема 5. Сутність та особливості товарознавства непродовольчих товарів	4
Тема 6. Сутність та особливості товарознавства медичних товарів	4
Змістовий модуль 3. Стандартизація, сертифікація та фальсифікація товарів.	
Тема 7. Стандартизація товарів	4
Тема 8. Сертифікація товарів	4
Тема 9. Кодування і інформація про товар	4
Тема 10. Фальсифікація товарів та методи запобігання	4
Разом	40

Заочна форма навчання (ЗФН)

Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи товарознавства	
Тема 1. Теоретичні засади товарознавства.	7
Тема 2. Класифікація та асортимент товарів	7
Тема 3. Хімічний склад та фізичні особливості товарів	6
Змістовий модуль 2. Сутність та особливості товарознавства споживчих товарів	
Тема 4. Сутність та особливості товарознавства продовольчих товарів	6
Тема 5. Сутність та особливості товарознавства непродовольчих товарів	6
Тема 6. Сутність та особливості товарознавства медичних товарів	6
Змістовий модуль 3. Стандартизація, сертифікація та фальсифікація товарів	
Тема 7. Стандартизація товарів	6
Тема 8. Сертифікація товарів	6
Тема 9. Кодування і інформація про товар	6
Тема 10. Фальсифікація товарів та методи запобігання	6
Разом	62

Тестування

Студент опрацьовує питання, що призначені для самостійного вивчення і для контролю проходить тестування в системі дистанційного навчання (d-learn.pnu.edu.ua) (дві спроби – кращий результат).

Максимальна кількість балів за тестування становить 5 балів (20 тестів по 0,25 бали). Тестування проводиться в визначений період для контролю самостійної роботи.

Індивідуальні завдання

Варіанти вихідних даних для індивідуального завдання:

(можна пропонувати свій варіант)

1. Основні поняття товарознавства: роль товарознавця на сучасному етапі розвитку споживчого ринку
2. Вивчення методів, які застосовуються у товарознавстві
3. Практичне освоєння правил класифікації товарів
4. Упаковка і маркування товарів
5. Інформаційні знаки
6. Штрихове кодування товарів
7. Формування асортименту товарів у торгівельній мережі (на прикладі підприємств)
8. Товарно-супровідні документи
9. Вивчення показників якості товарів
10. Вивчення номенклатури споживчих властивостей товарів та їх показників
11. Оцінка і градація якості товарів
12. Органолептичні методи визначення якості товарів
13. Соціологічні методи визначення якості товарів
14. Властивості і показники асортименту товарів
15. Стан споживчого ринку окремих груп товарів
16. Особливості маркування товарів штрих-кодами відповідно діючих державних стандартів України
17. Особливості класифікації промислового асортименту продукції
18. Особливості технології зберігання окремих груп продовольчих та непродовольчих товарів
19. Особливості маркування різних груп товарів
20. Інформаційне забезпечення та маркування товарів

Вивчення дисципліни передбачає обов'язкове виконання індивідуального завдання (ІЗ).
Максимальна кількість балів за ІЗ становить 5 балів.

Контроль знань індивідуальної роботи проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за період теоретичного навчання. Модульний контроль знань індивідуальної роботи студентів здійснюється через проведення письмових контрольних робіт або індивідуальних завдань. Здача індивідуальної роботи проводиться на практичних заняттях та в період контролю самостійної роботи.

Критерії контролю знань індивідуальної роботи студентів (за виконання письмової контрольної роботи або індивідуального завдання):

5 балів - в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі завдання.

4 бали - достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.

3 бали - в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.

2 бали - не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово

(без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.

1 бал - частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.

0 балів - не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

Індивідуальне завдання виконується в окремому зошиті або друкується на окремих аркушах.

8. Контрольні роботи

Підсумковий модульний контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за період теоретичного навчання. Підсумковий модульний контроль знань студентів здійснюється через проведення аудиторних письмових контрольних робіт .

Передбачено виконання двох контрольних робіт, які проводяться в кінці 2 і 3 змістових модулів. Кожна контрольна робота оцінюється максимум 10 балів (20 балів).

Контрольна робота включає такі види завдань :

Теоретичне завдання (2,5 бали)

Теоретичне завдання (2,5 бали)

Задача (3 бали)

Тестові завдання 4 тести (2 бали)

1. Виконання першого і другого теоретичного завдання потребує повної аналітичної і змістовної відповіді і оцінюється таким чином:

2,1-2,5 балів отримують студенти, які повно та ґрунтовно розкрили теоретичне питання, використавши при цьому не лише обов'язкову, а й додаткову літературу.

1,6-2 отримують студенти, які в цілому розкрили теоретичне питання, однак не повно і допустивши деякі неточності. При цьому не використав на достатньому рівні обов'язкову літературу.

1,1-1,5 балів отримують студенти, які правильно визначили сутність питання, але розкрили його не повністю, допустивши деякі незначні помилки.

0,6-1 балів отримують студенти, які правильно визначили сутність питання, розкривши його лише частково і допустивши при цьому окремі помилки, котрі не впливають на загальне розуміння питання.

0,1-0,5 балів отримують студенти, які правильно визначили сутність питання, недостатньо або поверхово розкривши більшість його окремих положень і допустивши при цьому окремі помилки, які частково вплинули на загальне розуміння проблеми..

2. Виконання третього завдання – задачі потребують творчої відповіді та вміння синтезувати отримані знання для вирішення практичного завдання за належної якості викладу.

2,4-3 балів отримують студенти, які повністю вирішили практичне завдання, або проаналізували і зробили конкретний висновок .

1,7-2,3 балів отримують студенти, які правильно, але не повністю вирішили практичне завдання, або поверхово проаналізували і зробили конкретний висновок .

1,0-1,6 балів отримують студенти, які правильно, але лише частково вирішили практичне завдання або частково проаналізували і зробили частково висновок .

0,3-0,9 балів отримують студенти, які частково і поверхово вирішили практичне завдання та сформулювали висновок, допустивши неточності та помилки.

3. Четверте завдання складається з 4 тестів і оцінюється від 0 до 2 балів (кожна вірна відповідь - 0,5 балів).

Результат контрольної роботи округляється за математичним методом до цілого числа.

В період карантину контрольна робота проходить в режимі тестування в системі дистанційного навчання (d-learn.pnu.edu.ua) 20 тестів по 0,5 бала (10 балів) (дві спроби – кращий результат).

9. Програмові вимоги з дисципліни

1. Товарознавство - наука про товари.
2. Предмет, цілі, зміст і завдання товарознавства.
3. Об'єкти та суб'єкти товарознавства та товарознавчої діяльності.
4. Методи товарознавства.
5. Основні принципи товарознавства.
6. Поняття про споживчі властивості та їх класифікація.
7. Поняття про класифікацію та її значення, види, системи, принципи і правила класифікації.
8. Класифікація асортименту товарів.
9. Фізичні властивості товарів.
10. Хімічні властивості товарів.
11. Неорганічні і органічні властивості сухих товарів.
12. Споживні властивості товарів.
13. Споживні властивості харчових продуктів.
14. Класифікація харчових продуктів.
15. Основи зберігання продовольчих товарів.
16. Основи консервування.
17. Особливості товарознавства різноманітних продовольчих товарів
18. Характеристика основних властивостей непродовольчих товарів.
19. Господарчі товари.
20. Хімічні товари, чистячі та миючі засоби, косметичні товари.
21. Будівельні товари, сухі будівельні суміші, меблеві товари
22. Нормативна документація на готові лікарські засоби та медичні вироби.
23. Аспекти класифікації медичних товарів.
24. Особливості кодування медичних товарів.
25. Товарознавчий аналіз товарів аптечного асортименту.
26. Пакування та маркування медичних товарів.
27. Сутність поняття та етапи розвитку стандартизації.
28. Основні поняття та положення сертифікації продукції.
29. Системи класифікації товарів..
30. Методи класифікації товарів.
31. Сутність та цілі кодування товарів.
32. Штрихове кодування товарів у ринкових умовах.
33. Основні класифікаційні ознаки товарів.
34. Види і форми товарної інформації.
35. Види та вимоги інформації про товар: основоположна, комерційна, споживча.
36. Поняття про фальсифікацію, ідентифікацію та відповідність товарів.
37. Загальні поняття про сутність, види та засоби фальсифікації товарів.
38. Класифікація методів визначення фальсифікації товарів
39. Правові аспекти фальсифікації товарів та заходи щодо її попередження.
40. Світова практика щодо контролю та поліпшення якості харчової продукції
41. Національна система технічного регулювання та споживчої політики України
42. Наслідки виробництва, реалізації та використання фальсифікованих продуктів.
43. Аналіз міжнародного опиту вилучення неякісної продукції з ринку
44. Методи визначення фальсифікації борошна, хлібобулочних товарів.
45. Методи визначення фальсифікації кондитерських виробів та меду

10. Система поточного та підсумкового контролю результатів навчання

Методи навчання

1. Словесні (розповідь з елементами бесіди, бесіда, дискусії на заняттях, пояснення, лекція)
2. Наочні (демонстрація за допомогою мультимедійного обладнання різноманітних графічних матеріалів: графіків, діаграм, таблиць, схем)
3. Методи: проблемний (метод проблемного викладу, частково-пошуковий), дослідницький, евристичний, репродуктивний, вивчення інформаційних ресурсів.

Поточний контроль

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті за виступ та виконання письмового завдання студентом. Передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми під час роботи на семінарських заняттях та набутих практичних навичок під час виконання практичних завдань.

В період дистанційного навчання заняття проходять за допомогою платформи Zoom та університетської системи дистанційного навчання.

Критерії поточного оцінювання:

«5» – в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.

«4» – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.

«3» – в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.

«2» – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.

Поточні оцінки 2, 3, 4, 5, які можуть отримати студенти під час практичних занять сумуються і розраховується середнє арифметичне (із заокругленням до десятих) та множиться на коефіцієнт 4 - переводиться у 20 бальну шкалу.

ДОДАТКОВІ БАЛИ ДО ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

Підготовка творчих завдань(есе, дайджест):

Есе – це самостійна творча робота, де у вільній формі висловлюються особисті думки на тему, передбачену робочою програмою. Головна мета есе – це самостійне викладення студентом на підставі опрацьованого матеріалу теми, проблеми, питання.

Дайджест – це добір уривків з різних джерел на певну тематику. У форматі дайджестів можна зробити системний аналіз будь-якого теоретичного положення, розкрити різні точки зору на будь-яку проблему, тему, питання та зробити узагальнюючі висновки.

2 бал – бали отримують студенти, які можуть виокремити з різних джерел основні положення, структурно об'єднати їх, коротко проаналізувати кожне з них та зробити ґрунтовні узагальнюючі висновки

1 бал – бал отримують студенти, які в цілому правильно виокремили основні положення кожного з джерел, але не зробили їх відповідного аналізу та узагальнюючих

висновків.

Умови допуску до підсумкового контролю

Підсумковий семестровий контроль – це підсумкове оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти за семестр, що здійснюється з дисципліни у формі екзамену. Підсумковий семестровий контроль оцінюється від 0 до 100 балів і переводиться у національну шкалу шкалу ЄКТС.

Студент повинен набрати **не менше 25 балів** у сумі за три змістові модулі:

М 1. Поточний контроль (1-20 балів).

М 2. Контрольна робота (1-20 балів).

М 3. Самостійна робота (1-10 балів).

Результати неформальної освіти можуть зараховуватись відповідно до Положення про порядок зарахування результатів неформальної освіти в університеті.

Якщо студент набрав менше 25 балів. Дозволяється, як виняток, з дозволу декана економічного факультету за заявою, погодженою з кафедрою теоретичної і прикладної економіки, одноразове виконання студентом додаткових видів робіт з навчальної дисципліни (відпрацювання пропущених занять, перескладання змістових модулів, виконання індивідуальних завдань тощо) для підвищення оцінок за змістові модулі.

Підсумковий контроль

Екзамен (максимум 50 балів) проводиться у комбінованій формі (письмова + усна компоненти).

Структура екзаменаційного білета:

1. Письмова компонента (30 тестових питань у системі дистанційного навчання університету (d-learn.pnu.edu.ua) (максимум 30 балів).

2. Усна компонента включає одне теоретичне питання (максимум 10 балів) та одну задачу (максимум 10 балів).

В період карантину екзамен проходить в режимі тестування в системі дистанційного навчання (d-learn.pnu.edu.ua) 40 тестів по 1,25 бала (50 балів) (дві спроби – кращий результат).

В умовах карантину ідентифікація здобувача вищої освіти відбувається з використанням програми ZOOM.

Розподіл балів, які отримують студенти

100 бальна – (50 балів протягом семестру та 50 балів за екзамен)

Поточне тестування та самостійна робота				Екзаменаційна робота (екзамен)	Сума балів з навчальної дисципліни
Модуль 1		Модуль 2			
Поточний контроль	Контрольна робота	Самостійна робота			
		Тестування	Індивідуальна робота	Теми 1-10	Теми 1-10
Теми 1-10	Теми 1-10	Теми 1-10	Теми 1-10		
20	20	5	5	50	100
50				50	100

Знання, при формі семестрового підсумкового контролю-екзамену, оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали за такими критеріями:

«відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і буде відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

«добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;

«задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями

навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;

«незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.

Шкала оцінювання для екзамену		
університетська	національна	шкала ЄКТС
90 – 100	відмінно	A
80-89	добре	B
70-79		C
60-69	задовільно	D
50-59		E
26-49	незадовільно з можливістю повторного складання	FX
1-25	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	F

Студентам, які мають з навчальної дисципліни оцінку від 1 до 49, були недопущені або не з'явилися на екзамен, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість відповідно до графіку ліквідації академзаборгованості за встановленими правилами.

Повторне складання екзаменів допускається не більше двох разів з кожної дисципліни:

один раз викладачеві (**талон №2**) тестування в системі дистанційного навчання + усне опитування відповідно до програмових вимог, другий – комісії (**талон №3**) реалізується виключно у тестовій формі з використанням організаційно-технологічних процесів.

Здобувача вищої освіти, який не ліквідував академічну заборгованість у встановлені терміни без поважної причини, **відраховують** з університету за академічну неуспішність або за його згодою направляють на **повторне вивчення навчальної дисципліни** (планується за рахунок власного часу студента і не фінансується з бюджетних коштів).

11. Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни.
2. Тексти лекцій.
3. Презентаційні матеріали до лекцій.
4. Завдання для семінарських занять.
5. Завдання для самостійної роботи та методичні рекомендації з її виконання.
6. Вказівки до виконання контрольних робіт.
7. Тести для поточного контролю знань студентів.
8. Критерії оцінювання знань студентів.
9. Екзаменаційні білети.
10. Наочні матеріали:

1. Наочні матеріали

Методичні рекомендації для проведення практичних занять з дисципліни «Товарознавство» / уклад. Ю.І. Ціжма. Івано-Франківськ. ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2020. 40 с.

12.Рекомендована література

Основна література:

1. Беднарчук М.С. Товарознавство. непродовольчі товари: меблі. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Львів: «Магнолія 2006», 2013. 424с.
2. Держстандарт України ДСТУ 2925-94. Якість продукції. Оцінювання якості. Терміни та визначення. URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=91090 (дата звернення: 23.08.2020).
3. Держстандарт України ДСТУ 3021-95. Випробування і контроль якості продукції. Терміни та визначення. URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=82322 (дата звернення: 25.08.2020).
4. Держстандарт України ДСТУ 3144-95-ДСТУ 3148-95. Коди та кодування інформації. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0007699-96#Text> (дата звернення: 24.08.2020).
5. Держстандарт України ДСТУ 3993-2000. Товарознавство. Терміни та визначення. URL: <https://www.slideshare.net/ViktoriyaKiyko/3993-2000> (дата звернення: 24.08.2020).
6. Дубініна А. А., Овчиннікова І. Ф., Дубініна С. О. та ін. Методи визначення фальсифікації товарів. Підручник. К.: «Видавничий дім «Професіонал», 2010. 272 с.
7. Закон України «Про захист прав споживачів» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text> (дата звернення: 25.08.2020).
8. Закони України «Про метрологію та метрологічну діяльність» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1314-18#Text> (дата звернення: 25.08.2020).
9. Закони України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 24.08.2020).
10. Закони України Про технічні регламенти та оцінку відповідності URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/124-19#Text> (дата звернення: 24.08.2020).
11. Кодекс України про адміністративні правопорушення URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення: 23.08.2020).
12. Коркуна О., Демічковський А., Цільник О., Бордун О., Піхур О. Товарознавство: навчально-методичний посібник для студентів денної та заочної форм навчання. Львів : ЛДУФК ім. І. Боберського, 2019. 200 с.
13. Кримінальний кодекс України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 25.08.2020).
14. Медичне та фармацевтичне товарознавство : підручник для студентів вищих навчальних закладів / І. І. Баранова [та ін.] ; Нац. фармац. ун-т. - Харків : НФАУ : Золоті сторінки. Ч. 1. 2017. 319 с.
15. Мельник Т.Ю. Товарознавство : підручник (для студентів економічних спеціальностей) Житомир : Державний університет «Житомирська політехніка», 2020. 364 с.
16. Осика В.А. Товарознавство. Харчові продукти . Розділ Фрукти, ягоди, овочі, гриби та продукти їхньої переробки: О.К.Л.. К.: КНТЕУ, 2013. 100с.
17. Радченко Л.О., Льовшина Л.Д., Головка М.П., М'ячиков О.В., Мартишко І.Ф. Товарознавство непродовольчих товарів.: навч. посібник. Харків, Світ книг. 2019. 943 с.
18. Радченко Л.О., Товарознавство непродовольчих товарів: Навчальний посібник. Х.: Світ Книг, 2013. 943 с.
19. Товарознавство та комерційна діяльність: підручник / за ред. В. Л. Диканя. Харків: УкрДУЗТ, 2018. 362 с
20. Черняк Л.В. Глушакова Т.Г. Товарознавство. Ювелірні товари та годинники : О.К.Л.. К.: КНТЕУ, 2014. 134с.

Наукові публікації:

1. Данько Т. І., Яворська Н. П. Ідентифікація товарів : сутність та основні товарознавчі аспекти. *Економіка і суспільство*. 2017. № 9. С. 391–395.
2. Мельник Т. Ю. Сутність та основні товарознавчі аспекти ідентифікації товарів. *Підприємницька модель економіки та управління розвитком підприємства : зб. тез II Міжнародної наук.-практ. конф.*, 6–8 лист. 2019 р. Житомир : ЖДТУ, 2019. С. 269–273.
3. Олійник О. С. Особливості штрихкодування продовольчих та непродовольчих товарів підприємствами торгівлі. *Економіка та суспільство*. 2016. Вип. 7. С. 409–412.

Інформаційні ресурси в інтернеті:

1. Бібліотека ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». URL: <http://lib.pnu.edu.ua> (дата звернення: 25.08.2020).
2. Законодавство України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>. (дата звернення: 26.08.2020).
3. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua>. (дата звернення: 26.08.2020).
4. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого URL: <https://nlu.org.ua>. (дата звернення: 24.08.2020).
5. Офіційний сайт ДП «УКРМЕТРТЕСТСТАНДАРТ» URL: <https://www.ukrcsm.kiev.ua/index.php/en/> (дата звернення: 24.08.2020).
6. Офіційний сайт Державне підприємство «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» URL: <http://uas.org.ua/ua/> (дата звернення: 23.08.2020).
7. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>. (дата звернення: 25.08.2020).
8. Офіційний сайт Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів URL: <https://dpss.gov.ua>. (дата звернення: 23.08.2020).
9. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>. (дата звернення: 26.08.2020).
10. Офіційний сайт Асоціації "ДжіЕс1 Україна" URL: <https://gs1ua.org/ua> (дата звернення: 25.08.2020).

Зміни та доповнення до робочої програми

На 2020 / 2021 н.р. у програму внесені доповнення

1) Для студентів, що навчаються за скороченим терміном навчання

Змінено семестр вивчення дисципліни – 2 семестр

протокол № 1 від «27» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри

Пилипів Н.І.